

ПЕРЕКЛАДАННЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ОСОБЛИВОЇ ФОРМИ КОМУНІКАЦІЇ, ЙОГО РОЛЬ І МІСЦЕ В СИСТЕМІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Старунова А.Л. (*Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна*)

Сучасне викладання української мови у вищій школі прагне виробити нові форми і прийоми активізації розумової діяльності і творчих можливостей студентів. Цим пояснюється активний розвиток аспекту перекладання у межах навчання української мови.

Перекладання як інструмент розв'язання конкретного завдання становить багатоступінчатий процес. Під час перекладання ставиться завдання перетворення вихідного тексту засобами іншої мови на основі еквівалентного змісту оригіналу і перекладу. Пошуки еквівалентних відповідностей дозволяють студентові розширити обсяг граматичних явищ і його лексичний запас.

Досвід викладання перекладу як одного з аспектів навчання української мови переконує нас у тому, що студенти, які навіть добре володіють українською мовою, відчують великі труднощі у процесі перекладання. Вони припускаються багатьох помилок як в усному, так і писемному мовленні, особливо за спеціальністю.

Навчальне перекладання максимально активізує розумову діяльність і творчі здібності, виявляє ступінь автоматизації і навичок володіння мовою у всіх функціональних різновидах.

Система занять з навчального перекладання повинна забезпечити досягнення таких цілей:

1. здобуття більш глибоких знань про рідну мову;
2. підвищення рівня активного володіння українською мовою;
3. набуття навичок порівняльного аналізу перекладання і навичок перекладацьких прийомів.

Досягнення зазначених цілей припускає виділення трьох етапів роботи:

1. творче знайомство з порівняльним аналізом перекладів;
2. практика самостійного перекладання;
3. узагальнення порівняльно-лінгвістичних спостережень, які з'явилися у процесі роботи.

Основними видами на кожному етапі є порівняльний аналіз оригіналу з перекладом, виявлення і пояснення використання прийомів трансформації, знаходження лексико-фразеологічних, граматичних і стилістичних невідповідностей, вибір варіантів, коментування правильності і неправильності, доцільності і недоцільності використання тих чи інших варіантів, визначення еквівалентності перекладу; вироблення навичок редагування перекладу.

Щоб виконати завдання щодо правильного перекладання — доцільно: викласти основні постулати сучасної теорії перекладу, матеріал презентувати у вигляді доступних за лексикою і обсягом навчальних текстів, далі робити аналіз перекладного тексту в його порівнянні з оригіналом, на конкретному матеріалі виявити актуальні проблеми перекладання, відпрацьовувати методику аналізу.

Особливе місце посідають тексти для самостійного аналізу.

Так, професор Л. С. Бархударов пише: «перекладач має справу не з окремими мовними одиницями, а конкретними мовленнєвими творами і прагне не до еквівалентності тих чи інших лексичних або граматичних одиниць, взятих у відриві від контексту всього твору, а до еквівалентності всього тексту мовою перекладу всього тексту мовою оригіналу, як єдиному цілому».

Перекладання є не тільки засобом семантизації, контролю розуміння і продукування мовлення виучуваною мовою, але має і культурно-пізнавальне значення, розвиває філологічні і розумові здібності студентів. З цією метою треба пропонувати не тільки тексти зі спеціальності, але й тексти з газет, інформації, повідомлення, в яких простежуються національні, культурні традиції нашого народу, а також уривки з художніх творів з включенням прислів'їв, приказок та інших фразеологізмів.

Робота над перекладом розширює межі поняття «синонім», привчає студентів, виходячи з контексту, знаходити в словниках потрібну відповідність, враховуючи стилістичне і емоційне забарвлення і асоціації, а також межі семантичних полів уживання слова, його лексичну і синтаксичну сполучуваність.

Заняття перекладання у процесі навчання української мови виконують завдання і лінгвокраїнознавчого і соціального характеру.

Навчальне перекладання може бути цілісним і фрагментарно-ярусним.

Завдання цілісного перекладу — сприяти остаточному засвоєнню і закріпленню вивчених мовних явищ української мови в цілому і подоланню інтерференції.

Фрагментарно-ярусне навчальне перекладання має зазвичай ізольовані або комбіновані компоненти, моделі, структури, словосполучення.